

Онопрієнко Оксана Володимирівна,
завідувач відділу початкової освіти
імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України

О.Я. САВЧЕНКО: УРОКИ ВЕЛИКОГО ВЧИТЕЛЯ

Доля дарувала можливість працювати поруч із Великим Учителем. Це справді був дарунок, бо для більшості освітян, як уважається, нагода зустрітися та поспілкуватися з Олександрою Яківною була омріяною подією. Людина такої величини більшості видається недосяжною і недоступною. Якою ж вона була – наша Олександра Яківна у реальних буднях роботи відділу?

Простою в інститутському побуті й вишуканою у дрібницях. У робочому кабінеті Олександри Яківни не було жодної пафосної інтер'єрної речі. Простий робочий стіл, незavidні книжкові шафи, прозаїчна підставка для численних вазонів, звичайний комп'ютер, – все як у всіх. Здається, що найбільшою цінністю кабінету вважалися картини, намальовані учнями до творів із її читанок, і монографії та посібники її учнів – колишніх аспірантів і докторантів. Та за цим невибагливим облаштуванням яскраво проглядалась вподоба Олександри Яківни до милих дрібниць – найкращого елегантного записничка, численних флешок в акуратній папочці, симпатичних канцелярських дрібничок на столі, витонченої порцелянової чашечки для чаю... Ось такою Олександра Яківна була і в спілкуванні: знаходила прості слова для розмови із звичайним учителем, залишаючись внутрішньо досконалою.

Думаю, що слово «досконалість» якнайкраще характеризує Олександрю Яківну в будь-яких іпостасях. Передусім, це бездоганність як жінки, як господині. Хоча робота відбирала левову частину її життя, це не позбавляло внутрішньої відповідальності зберігати родинне вогнище, бути найвідданішою дружиною, мамою, бабусею, прабабусею. Сміливо можна сказати, що родина Савченків надійно трималася на її тендітних плечах.

Олександра Яківна мала абсолютний смак у доборі свого гардеробу. Всі речі пасували одна до одної, її образ обов'язково довершувався приємним на вигляд аксесуаром – чи то брошкою, чи шаликом. Подаровані нею вишукані й надивовижу доцільно дібрані хустинки й шарфики у кожної з нас залишилися теплим спомином про знак уваги від нашого Учителя. Олександра Яківна завжди пам'ятала важливу дату кожного, хто належав до її кола спілкування, заздалегідь готувала іменний подаруночок, дбайливо упакований і доповнений елегантною листівкою. Уважність до людей – ознака величі її душі.

Та кожен, хто був дотичним до діяльності Олександри Яківни, передусім відзначить її внутрішню вимогливість до своєї роботи. Кожна справа була

заздалегідь спланована й продумана. Чітка організація свого робочого часу – це один із складників, що дозволив так яскраво проявитися розуму й таланту Олександри Яківни як науковця. Ми були свідками того, як ретельно вона трудилася над кожною справою. Коли Олександра Яківна працювала над науковою статтею, то це були нескінченні вичитки, правки, вдосконалення. І так щомісяця, бо сама собі поставила завдання: кожного місяця видавати готову роботу. Якщо це був документ для шкільного навчання, то робота над ним перетворювалась на безкінечні обговорення, консультації, звірки й знову – вичитки, корективи, зіставлення, зміни... Що вже говорити про створення підручників для дітей. Весь той набір діянь над кожною сторінкою, ілюстрацією, навіть фразою доповнювався нескінченними відвідинами шкільних уроків, дитячих бібліотек, книжкових і мистецьких виставок. Олександра Яківна не вважала недостойним консультуватися у нас і в учителів, чи буде певний епізод зрозумілий дітям, чи зацікавить їх, чи вдасться ним розбудити в дитині іскру цікавості й таланту.

Про високу планку вимогливості до себе свідчить один випадок із нашого інститутського виробничого життя. Під закінчення планової теми Олександра Яківна мала оформити результати дослідження у посібник. Про завершення рукопису ми знали в травні, отже залишалася підготовка до верстки й друку. Це була, як завжди, еталонна наукова праця, написана просто, зрозуміло й водночас сучасно та переконливо. Й ось після літніх відпусток почули звістку: Олександра Яківна геть по-новому переписала свій посібник, бо він їй здався недосконалим. Це була остання наукова робота нашого Великого Учителя...

Минають дні, місяці, пройдуть роки, та кожен із нас – свідків високого служіння Олександри Яківни науці й освіті, зважатиме на високо підняту нею планку відповідальності за справу, намагатиметься вивіряти по ній своє сумління в роботі, у ставленні до людей.